

Rehabilitatsiooniprogrammid noortele õigusrikkujatele

13.12.2006

Teele Keskküla
Justiitsministeerium

VIHA JUHTIMINE

- 1986 Eva Feindler
- 2001 Eesti vanglates
- Kognitiiv-käitumuslik lühikursus (mõtlemine ja käitumine)

VIHA JUHTIMINE

EESMÄRK

- Õpetada osalejad oma mõtteid ja käitumist analüüsima ja kontrollima

VIHA JUHTIMINE

SIHTGRUPP

- Impulsiivsed ja agressiivsed kinnipeetavad

VIHA JUHTIMINE

SISU

- Vihastavate olukordade tuvastamine
- Oma tunnete valitsemine
- Alternatiivid agressioonile
- Iseseisvuse kasvatamine
- Enese motiveerimine

VIHA JUHTIMINE

MEETODID

- Loengud
- Õppevideote arutelu
- Rollimängud
- Tagasiside grupijuhilt ja grupilt
- Koduülesanded

VIHA JUHTIMINE

KOKKUVÕTTEKS

- 5 aasta jooksul on programmi edukalt lõpetanud 279 kinnipeetavat
- Tulemused:
  - Osalejad kasutavad õpitud elus, oskavad ennetada konfliktiolukordi
  - Tõusnud on osalejate enesekindlus ja oskus teiste inimestega kontakti leida

ART – Aggression Replacement Training

- 1987 Arnold Goldstein & Barry Glick
- 1998 Goldstein, Glick & Gibbs
- 2002 Eesti vanglad – ART programmi litsents ja esimesed treeningud
- 2005 JM haldusala – uute treenerite väljaõpe
- Mõtlemist, käitumist ja väärtushinnanguid käsitlev programm õigusrikkujatele

ART

SIHTGRUPP

- Keskmise või keskmisest kõrgema retsidiivsusriskiga õiguserikkujad, kes on kasutanud vägivalda teiste isikute suhtes ning kes on motiveeritud muutuma

ART

SISU

- Viha ohjamise treening
- Sotsiaalsete oskuste treening
- Kõlblustreening

EQUIP

- 1995 Gibbs, Potter ja Goldstein
- 2005 Eestis JM haldusala – treenerite väljaõpe
- Kognitiiv-käitumuslik programm alaealistele õigusrikkujatele
- Lähtub faktist, et muutumisel on kaaslaste mõju autoriteedi mõjust olulisem

EQUIP

EESMÄRK

- Õpetada noortele vastutusrikast mõtlemist ja käitumist kaaslaste abistamise kaudu
- Vähendada vägivaldset käitumist

EQUIP

STRUKTUUR

- Vastastikuse abi koosolekud
- Oskuste omandamise koosolekud:
  - Viha juhtimine / Mõtlemisvigade parandamine
  - Sotsiaalsete oskuste koolitus
  - Sotsiomoraalne otsustamine

VASTASTIKUSE ABISTAMISE KOOSOLEKUD

SISU

- Sissejuhatus
- Probleemide ja mõtlemisvigade ülesmärkimine
- Koosoleku määramine
- Probleemide ja mõtlemisvigade analüüs ja lahendamine
- Kokkuvõte

OSKUSTE OMANDAMISE KOOSOLEKUD

SISU

- Viha juhtimine / Mõtlemisvigade parandamine
- Sotsiaalsete oskuste koolitus
- Sotsiomoraalne otsustamine
- Üles või alla?

OSKUSTE OMANDAMISE KOOSOLEKUD

NÄIDE

Viha juhtimine / Mõtlemisvigade parandamine	Sotsiaalsed oskused	Sotsiomoraalne otsustamine
Viha ja agressiooni hindamine ja ümbenimetamine Uuestihindamine, ümbenimetamine Viha juhtimine, mitte kõrvaldmine	Konstruktivne rahulolematuse väljendamine • Mõttele ette, mida sa ütled. • Ütle, milline oli sinu panus probleemi. • Tee konstruktivne ettepanek.	Marslase nõustaja probleem • Planeeti A nähakse enesekesksena • Planeeti B peetakse tõeliselt tugevaks • Muuda grupp planeediks B

EQUIP

KOKKUVÕTTEKS

- JM haldusalal läbi viidud 14 treeningut
- Tulemused vastavalt uuringutele:
  - Tõusnud on osalejate vastutustundlikkus mõtlemises ja otsuste tegemises
  - Muutus agressiivses käitumises on vähemmärgatav

VABADUSE LÄVEL

- 2005 Valve Palm
- Taust:
  - 80% Viljandi Vangla kinnipeetavatest on proovinud narkootilisi aineid
  - Vangistus stigmatiseerib nii noore kinnipeetu kui tema perekonna

VABADUSE LÄVEL

EESMÄRK

- Rehabiliteerida noored kinnipeetavad eluks tavaühiskonnas, õpetades neile positiivset mõtlemist ja toetades peresid, kus poeg viibib kinnipidamisasutuses

VABADUSE LÄVEL

SIHTGRUPP

- 6–12 kuu pärast vabanevad alaealised kinnipeetavad ja nende vanemad

VABADUSE LÄVEL

SISU

- Loengud
  - vaimsest ja füüsilisest tervisest
  - narkomaaniast
  - tuleviku eesmärgistamisest
  - ühiskonnas toimetulekust
- Väljasõit koos vanematega

VABADUSE LÄVEL

KOKKUVÕTTEKS

- Osalenud on 47 kinnipeetavat 2 aasta jooksul
- Tulemused:
  - Tõusnud on osalejate enesekindlus ja suhtlemisoskus
  - Paranenud on suhted noorte ja nende vanemate vahel
  - Perekonnad oskavad arvestada pereliikme vabanemisel tekkivate raskustega

KOKKUVÕTTEKS

- Alaealistele ja noortele õigusrikkujatele suunatud rehabilitatsiooniprogrammid on Eestis üsna uued
- Programmid on kinnipeetavate seas populaarsed
- Tulevik:
  - Programmide efektiivsuse hindamine
  - Programmide levitamine väljapoole JM haldusala

AITÄH!
